

A Halotti beszéd és könyörgés és az Ómagyar Mária-siralom

A MAGYAR KÖZÉPKOR ELSŐ ÍRÁSOS EMLÉKEI

1. Az első magyar nyelvű szövegemlékeink a mai napig költők, írók, képzőművészek számára szolgálnak ihlető forrásként. Az egyik legismertebb a Kosztolányi Dezső által 1933-ban írt *Halotti beszéd* című vers. A halállal való szembesülés, az ember mulandósága mélyen érintette a költőt.

Olvasd el az eredeti Halotti beszéd és könyörgést, majd olvasd el és hallgasd meg Kosztolányi művét Latinovits Zoltán előadásában! Kosztolányi műve felidézi az eredeti művet, azonban az egyéni sorsról, az egyes emberről vallott gondolatai eltérnek tőle. Ezek a különbségek az emberi létezésről, sorsról és halálról vallott nézeteinkben történő változást is mutatják. Vesd össze a két művet, és válaszolj 2-3 mondatban az alábbi kérdésekre!

Hogyan kapcsolódik az eredeti szövegemlékhez?

Az ómagyar kori Halotti beszéd a keresztény világszemléletnek megfelelően a földi és a túlvilági életet állítja egymással szembe: a test mulandó, csak por és hamu. Kosztolányi a halál kapcsán az ember megismételhetetlen egyediségéről szól. A cím és az első két szó felidézi a szövegemléket, a többi rész már más nézőpontból íródott.

Mit vall az emberről?

Központi gondolata az ember egyszeri és megismételhetetlen lényének hangsúlyozása: „... Egyedüli példány”. Mindannyian halandóak vagyunk, minden ember egyedi példány és minden emberi élet egyszeri, megismételhetetlen.

Mit vall az életről?

Az emberi lét egyszeri csoda, mely pótolhatatlan:

„a homlokán feltündökölt a jegy,
hogy milliók közt az egyetlenegy.”

Létünk megismételhetetlen, mégis általános, mert mindannyian halandóak vagyunk.

Mit vall a halálról?

A halál biztos bekövetkeztének tudatában az élet csodáira irányítja a figyelmet. Nem a halál rettenetét emeli ki, hanem az emberi létezés megismételhetetlenségét. A túlvilági lét helyett az itt maradottak emlékeiben él tovább a szeretett ember.

2. A következőkben hallgasd és tekintsd meg az Ómagyar Mária-siralom eredeti és mai olvasata szerinti előadását! Foglald össze, hogy melyek a legszembevetőbb különbségek számodra az ómagyar és a mai nyelvhasználat között!

Az Ómagyar Mária-siralom első fennmaradt lírai alkotásunk, mely 1300 körül keletkezett. 700 év távlatából elmondható, hogy az ómagyar kori magyar nyelv és mai nyelvhasználatunk között számos különbség és hasonlóság van.

Számomra a legnagyobb különbség a hangok használatában fedezhető fel. A szavakban szereplő magánhangzók még zártabbak voltak, pl.: oszuk, ma aszok. Ezek mellett a toldalékolás nagyban eltér a maitól. Pl. a künnyüel szavunk ma így hangzik: könnyel. Egy hiánytöltő v hang is megjelent már az elmúlt évszázadok alatt.

De nagyon hasonlít a hangsúlyozás, a nyelv dallama a mai állapothoz. Ha a szavakat nem is mindig értjük meg az ómagyar kori olvasat szerint, a nyelv hangzása, dallamvilága segít abban, hogy felismerjük: magyar nyelvű emlékünket halljuk. Ma már felgyorsult életünk a beszédünkre is hatással van, gyorsabban beszélünk, tömörebben fogalmazunk. Érdekes élmény volt ebből a nyelvi világból pár percre kiszakadni.